

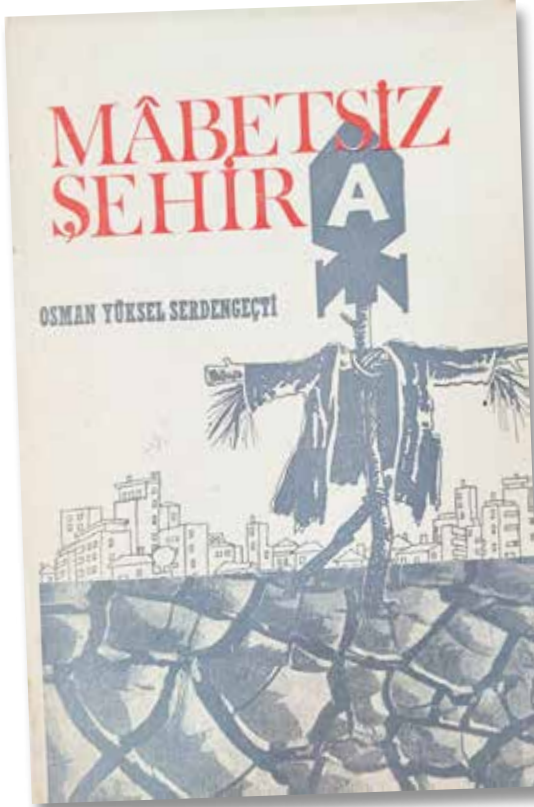
İKTİBAS

Konya ve İnkilâplar DENİLEBİLİR Kİ KONYA İNKİLABA DEĞİL İNKİLAP KONYAYA UYMUŞTUR

Osman Yüksel Serdengeçti

Şair Unsinin «Selçuk Şehna-
mesinde», «Eflatun makar-
ri ile üç yüz lülesinden su-
lar akan
Çeşmesâri
se may a
serçekmiş
İskenderi
binalara
benziyen
on iki burç-
lu sûru gör-
düm. Şah
Alâüddinin
makarrı
olan Konya
emnu aman
içinde idi.
Her tarafın-
da akar sula-
rı vardı.
Orada kap-
lan huylu
Türkler hü-
kümrandı.
Üç yüz alt-
mış zaviye,
yetmiş han-
kah, yedi ulu cami, üç yüz mes-

cid bulunuyordu. Bunların hep-
sinin önlerinde âbı - zülâl cere-
yan ediyordu.» deye vasfeylediği

Konyanın
Tarih ve
Coğrafya
içindeki
yeri şairle-
re hayal ve
ilham kay-
nağı ola-
cak kadar
büyük,
sonsuz-
dur. Şeh-
rin orta-
sında yük-
selen
Alâettin
tepesine
çıkınız!
etrafı
şöyle bir
seyredin-
iz. Kony-
ya büyük
şehir! Ca-
miler kubbeler türbeler ve
sonsuz bir yeşillik!!

Bir zamanlar gâza bayraklarının dalgalandığı bu tepede, Selçuk Sultânlarının Sarayından kalan bir parça, yaralı bir arslan heybet ve mehabetiyle bozkıra bakmaktadır. Karşıda yeşil Türbe! Mevlânanın türbesi!. Ezeli ve ebedî aşkın zaferini göklere ilân ediyor. Alâeddin tepesiyle, hükümet konağı arasındaki yol Cumhuriyetin eseridir. Bu yol geniş bir meydanla başlar, geniş bir meydanla nihayetlenir. Cumhuriyet kendi boyunu göstermek kalabalıklara putlarını alkışlatmak için böyle sathi satıh genişlemeleri yapmıştır. Tepenin hemen eteğine düşen meçhul şehit abidesi Türk olmıyan, İslâm olmıyan malûm bir zihniyetin eseridir. Bu donmuş taş parçaları, sanki Atinadan Akropoldan yahut Roma harabelerinden getirilmiş gibi, bu toprağa ve bu toprağın insanına yabancıdır. Hak uğruna din uğruna namus ve şeref uğruna can veren Mehmetçiği temsi-

len dikilen bu taşlar hakikatte onun ruhunu, onun Allahını inkâr etmektedir.

Şu çeyrek asır içinde Bütün Türk ülkelerinde ruhçu, vahdetçi bir dünya görüşünün eserleri, Türk-İslâm eserleri istihfaf edilmiştir. Bunun yerine çok Allahlı eski Yunan ve Roma Putperestliği ihya edilmiş, Meydanlar Putlarla doldurulmuştur. Bu putlar bu taşlar bize bir şey söylemiyor. İ.Hakkı Baltacıoğlu'nun dediği gibi, bizim kabir taşlarımız, bunlardan daha canlı, daha mânalıdır.

Musolini eski Roma İmparatorluğunu diriltmek hülyasıyla «Anadolu bizim» diye bağıyordu. Romanın bu küstah hortlağına bir taraftan süngümüzü gösterirken, diğer taraftan onu tasdik ediyor, onun ölmüş medeniyetini yaşatmaya çalışıyoruz. Ankara'da, Hacı Bayram-ı Veli-

nin Türbesinin ve camisinin yanında Romalılardan kalma «Ogüst Mabedi» adını taşıyan bir taş yığını vardır.

Herkesin Hacıbayram olarak bildiği bu yerin adını Halkımızın telaffuz bile edemeyeceği «Ogüst Meydanı» koyalım diye ayak dıriyen öküzler dahi görmüştük!⁽¹⁾ Sözüm ona bu muhterem zatlar Milliyetçidirler. Ogüst mabedini Hacıbayram camii, Ekekonu Konya yapmak için, bu Millet, nice canlar feda etmiş nice kanlar dökmüştür. Konya'da «Ekekon» adında C.H.P. bir gazete çıkarır. Bu gazete bizi hâlâ Roma'ya çekmektedir. Hiç bir millet kendi topraklarında, kendini bu kadar inkâr etmemiştir. Yabancı ihtiraslara tarihi haklar hazırlayan bu gidiş artık durdurulmalıdır. Sapanlar sapitanlar, imana gelmeli, ihtida etmelidir. Varlığımızı, benliğimizi, Türklüğümüzü korumanın yegâne çaresi budur.

***

Türk-Müslüman, yiğit, Konya, senelerin yıkıcı fırtınasına cesaretle göğüs germiş, dipdiri ayaktadır. Hemen denilebilir ki Konya, inkilâba deyil, inkilâp Konyaya uymuştur. Keçe külâhlar hafif bir kıvrıntı ile, keçe şapka haline gelmiştir. Konya'nın her kuvvetli varlık gibi kendini saydıran, kabul et tiren, hükmeden bir ruhu vardır.

***

Bir haftadır Konyadayım. Bu müddet zarfında birçok Konyalı gençler tanıdım. Bu gençler memleketlerini çok seviyorlar. Vatanlarına alelde bir toprağa basar gibi basmıyorlar. Yerin üstündekiler kadar, altında yatanları da seviyorlar.

Anadolu bozkırının bu temiz bâkir ruhlu münevver gençleri Konyayı bana daha çok sevdirdiler. Onlar nerede bulduklarını, kimlerin çocukları olduklarını biliyorlar. Mevlânalardan, Sadreddin-i Kunevîlerden bahsederken -Hazreti- demeyi unutmuyorlar. Dünyaya, kâinata Eyfel kulesinden değil, Yeşil Türbeden bakıyorlar. Ağızlarında içki, istifra kokmıyor; Allah yolunda Millet yolunda, vatan yolunda mücadele edenlerin safındadırlar. Konya gibi onun yiğit halkı gibi, her türlü sonradan görmüşlüğü, iretiliği, zıpcıktılığı lânetliyorlar. Vatanlarına asırlar ve nesiller arkasından gelen bir ruhla bağlıdırlar. Konya bu idealist, temiz çocuklarıyla ne kadar övünse azdır.

Milli mücadelenin en ağır yükünü çeken Konya övey evlât muamelesi görmektedir. Yalnız seçim sıralarında hatırlanan türlü vaatlerle aldatılan Konya seçimden sonra kendi haline bırakılmaktadır. Bir zamanlar Ehli-salip ordularına kılıçlar sallayan küffarın hâkile yeksan eden Sultanların şehri, Bü yük Mevlânanın durağı koca Konya, bahtın açık olsun!...

(1) Bu adam C.H.P. kodamanlarından Recep Peker ve arkadaşlarıdır

Ekim 1947- Konya

Bir Asır Öncesinin Babalık'ında Muzaffer Hamit ve Ziya Çalık'ın Şiir-Edebiyat Polemiği-6

Ziya Çalık, aşağılayıcı üslubu ile tartışma kurallarını bilmediğini ileri sürdüğü Muzaffer Hamit'e, sanat, şiir ve vezin konusundaki düşüncelerini farklı örneklerle cevap vermeyi sürdürür. Yazısının sonunda ise kinayeli bir biçimde Muzaffer Hamit'in zaferini ilan edip tartışmayı sonlandırma dileğini iletir.

*Köşemden:
Muzaffer Bey'in Zaferi!..*

Muzaffer Hamit Beyefendi'ye

Numaralarının tezayüdüyle [artmasıyla] zavallılığı o nispette artan tenkidinizi okuduğum zaman, tamamen kani oldum ki, münakaşaya kabiliyetlerinden, siz, zavallı bir hodbinden başka bir şey değilsiniz.

Çömez zihniyetiyle nokta ararsanız, eski mahalle mektebi çocukları gibi, sen ne bilirsin, dersiniz, kim olduğumu öğrenmek için yüz seksen kapıya başvurursunuz. Nihayet cevap vermeyeceğimi yazdığımдан mütehassıl [oluşan] sürur ile meydana boş bulup asıp kesersiniz.

Yok beyim, sizin bildiğiniz kantar-ı ilim sahasına girmez, ilk yazdığınız gibi teraziniz o kadar sıkleti çekmiyor, çekemiyor.

Şahsına her zaman büyük bir kıymet verdiğim Naci Fikret Bey, bana cevap yazdı. Hürmetle okudum. Karşımda medeni, terbiyeli bir ilim adamı buldum. Yukarıdan aşağı bilgi ve tettebbu mahsulü olan o satırları, fikrimin aleyhtarı olmasına rağmen çok derin bir dikkatle ve muhabbetle okudum.

Muhik [haklı] olduğu noktalar hakkında cevabımı ve galibiyetini en ufak bir mağlubiyet hicabı duymayarak, hatta ilim namına, istifade ve istifazam [feyz almam] namına teşekkürle yazacağım.

Fakat sizin yazılarınızın hiçbir kıymeti yok, buna tamamen emin olunuz. Katiyetle temin ederim ki bu üç numaralı tenkidinizle baş aşağı yuvarlandınız. Keşke yazmasaydınız da herkes sizi bir şey zannetseydi!

Beni yakından tanıyanlara gidip soracağınıza gelip benden sorsaydınız. Tahsilimi öğrenmek istiyorsunuz? Hiç, hiçbir mektepten bana o ferman-ı mübeyyin [açıklayan belge]

verilmedi. Şehadetnamem yok, tahsilim yok. Sizin gibi bir vesika-ı sanata da malik değilim. Kâfi mi, gururunuz tatmin edildi mi? Daha ne istiyorsunuz, başka öğretecek ve yazacak bir şeyiniz var mı?

Hamit Bey, senelerce Avrupa'da kaldım. Hiç olmazsa bu müddet zarfında kulak dolgunluğuyla bir dil öğrenilir. Demek Almancanın elifine vâkıfım, Fransızca da -şöyle, böyle- biraz konuşur ve bir kitap okuyabilirim.

Artık tafra-furuşluk, âlim taslaklığı kalmadı değil mi? Bir de, "hı" noktasını, bu en mühim en na-kabil afv-ı hatayı irtikap ediyorum. Kabul ettim.

Siz gazetede musahhihsiniz. Kendi makalenizde de aynı nokta mevcut ve "mezbuhanе" yazmışsınız. Nazar-ı dikkatini zi celb ederim. Bir daha teşvişe [karıştırmaya], tağlîte [yanlış isnadına] lüzum kalmamasını temin için yazılarınıza madde madde cevap vereyim.

1- Amnésie partiale'in makablini [karşılığını] ben bulmadım. Bu tercüme, Darülfünun ruhiyat müderrislerine aittir. Sıkılmak icap ediyorsa onlar sıkılsınlar!. Kitap ve sayfa tasrih edebilirim.

2- Makalenizde: "Hem edebiyat yapmadığınızı halkçılığı istihdaf ettiğinizi yazıyor, hem de edebiyatı zevk için yapmalısınız, münevverler her şeyi müfit kılmak mecburiyetindedir" diyorsunuz.

Şimdiye kadar sarf ettiğim

zamana acıdım. Mademki münevverler her şeyi müfit kılmak mecburiyetindedir demişim, demek ki istihdafım edebiyatçılık değil, halkçılık imiş. Bunda anlaşılmayacak bir şey var mı?

3- Emin Bey'in kulağımda küpe olması lazım gelen sözlerine gelince: Estetik, hakkında Ten'in⁽¹⁾ Ojen Ver'nin⁽²⁾, Albalat'nın⁽³⁾ şöyle böyle bazı şeylerini gördüğüm için o sözlerde benim bildiklerimden başka bir şey değildir. Hatta Mehmet Emin Bey ilk şiiri olan "Kuru Kafa" manzumesini Selanik'te "Çocuk Bahçesi'nde" neşrini müteakip Rıza Tevfik'le, merhum Ömer Naci arasında başlayan heyecanlı münakaşaları tahattur ediyorum. O zamanlar pek genç olduğum hâlde bile onları takip etmişim. Yaşlandıça ve teveggulum [meşguliyetim] fazlalaştıkça ise, ihtar ve tavsiyenize hacet macet kalmayacak derecede onları tetkik ettim.

4- Sanatta aşk, edebiyatta aşk -Allah aşkına- siz edebiyatta aşkı "tahassusat-ı garamperverane mi" telakki ediyorsunuz aşk; yalnız, küçük hanım güzel güzeli, kaşın güzel, ben seni seviyorum mudur?

Bahsettiğiniz kadim Yunan edebiyatından cihan kütüphanelerinde mahdud eserler vardır. Bilfarz İlyad[a], Odise gibi... Homer'in bu eseri aşk-

(1) Hippolyte Adolphe Taine (1828-1893): Fransız düşünür, eleştirmen ve tarihçi.

(2) Eugène Véron (1825-1889): Fransız filozof, yazar ve retorikçi.

(3) Antoine Albalat (1856-1935): Fransız yazar ve edebiyat eleştirmeni.

tan, kadından değil, vatan aşkından, Truva muharebelerinden, hamasiyattan bahistir. Eski Yunanlılardan kalan büyük eserler ise, felsefeye, içtimaiyata, hukuka ve mantığa dairdir.

5- Vukuf-ı edebiniz kadar tarihî malumatınız da hakikaten medhe ve sitayişe sezavar [layık]. İspartalılar, beşeriyete eser bırakmadılar mı?

Maşallah Hamit Bey, bu nokta, “ha, hı” noktasına benzemez, matbaada Kamus-ı Âlâm vardı. Lütfen açıp bir bakiveriniz.

İspartalılar, tarihte asalet, şecaat numunesi olarak mukayyettir. Bugün Frenk lisanında bu çalışkan itnaptan [sözü uzatmaktan] mütevahhiş [ürkmüş] kavmin az konuşmalarından kinaye olarak “Lakonizm”⁽⁴⁾ istilahlı bir yadigâr kalmıştır. İspartalılar, beşeriyete -Hintlilerden sonra- bir kanun; bir cumhuriyet kanunu terk etmişlerdir adına “Likurg” kanunu derler. Bunlar için “En vazih deliller midir” diyorsunuz. En vazih delilleriniz böyle sakat, böyle tarihî beyyinelere uzak kalırsa, gayr-i vazih delailiniz kim bilir ne olacaktır?

6- Bu kadar şiiriniz, varsa tebriklik [?] şairsiniz. Başmakale yazıyorsunuz, bir muharir-i siyasisiniz.

“Lale Devrinde yaşamıyoruz, motor asrındayız” demenin ne olduğunu anlamayacak, onda garabet bulacak iseniz memleket namına irfan namına işgal ettiğiniz mevkii bırakınız.

Muzaffer Bey, bir zamanlar bu ülkenin bir ucu Viyana’da bir ucu Hint Denizi’nde, öbür tarafı Rusya’nın ortasında idi.

Böyle bir zamanda İbrahim Paşa, Sadabat’ta Versay’i taklit ettiriyor, Çırağan alayları tertip ediliyor, bir lale soğanına avuç dolusu para veriliyordu ve o zaman Nedim çıktı. Bütün şiirlerinde aşkı terennüm etti. Saray sefahatinden uzakta kalkanlarda, ahalide bile bir meyl-i tezyin ve israf vardı.

Memleket rahat, servet bol, düşmanlar mütevahhiş ve uzak...

Her zaman canlı, her zaman taze Nedim, öyle müsterih bir anın raddesidir. Fikret’in dediği gibi, hangi perdeyi çeksek bir bezm-i nuş-a-nuş [sürekli içilen meclis] gözüdür, sefahat ve sakavet için bir nik-i [?] misal [iyi, hoş misal] bulunurdu. Unutmayınız ki Nedim’in ak-sülameli [tepkisi] bir ihtilal doğurdu.

Fakat bu gün, millî servetimizi düşününüz. Şahsi istirahtimize bakınız. İktisadımızı temin için hükümet büyüklerinin hamli-i sayilerini [yüklenedikleri çalışmaları] gözünüzün önüne getiriniz. Sonra taşmak ihtiras ve iftirasında [parçalamada] bir İtalya, ebedi bir

(4) Lakonizm: Sparta kentini de içine alan Yunan şehir devleti Lacedaemon’dan türetilmiş bir terimdir. Çok az ifade kullanarak bir fikri ifade etmeyi tanımlamakta kullanılan bir söz sanatıdır (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Lakonizm>).

düşmanımız Yunan ve... (Siyasi şeyler yazmak istemem) ve bir tarafta baş döndürücü bir terakki; tayyareler, tanklar, ga.. lar, dretnotlar...

Biz, biz de onları yapanlar gibi biz, hatta kıymeten onlardan çok yükseğiz. Niçin geri kaldık?

Dünyaya meydan okuyan, mebde-i tarihten [tarihin başlangıcından] beri mevcut olan bu asil Türk niçin bu atalete duçar oldu. Esbap ve avamili ne idi?

Çünkü biz ona, onun beynine yalnız yalnız Kevser aşkı sunduk. Makine, teknik yerine afyon verdik. Millî heyecan sokmadık. Softalık, tasavvuf telkin ettik.

Sen Türk'sün ve dünyaya hâkimdik, diyemedik. Şairlerimiz, hanım sen güzelsin ve beni seni seviyorum dedi. Yedimizden yetmişimize kadar hepimizde Âşık Kerem'lik vardır.

Anlatabildim mi Muzaffer Bey; ben, kabl-et-tarih [tarihten önce] yaşamış, ilk insanı konuşmuş, dam gölgesinde doğar, at sırtında ölür diye yasası gelen ırkın, ırkımın bugünkü necip oğullarına bu heyecanın verilmesini, ruhi terbiyenin istihdafını şairlerden beklediğimi söyledim. Halkçılığı böyle istedim.

İşte Lale Devriyle motor asrı arasında garip bulduğunuz fark...

7- Millî vezin, kudretsiz kalemelerde iptidaidir. Mesela

Rıza Tevfik "Selma.. sen de unut yavrum!" şiirini okudunuz mu? Bunun ahengini topal, iptidai mi buluyorsunuz, muvafak ve seyyal değil midir?

Hece vezniyle yazılmış bu kadar şiirler var, belki iptidai, fakat ne kadar kendi malımızdır. Yunus Emre'yi fena mı buluyorsunuz? Anadolu'nun her tarafında söylenen halk türküleri aruzla mı yazılmıştır?

Kendi malımızı, ben her şeye tercih ederim ve halka bedii heyecanı vermek için millî veznin tekamülüne tamamen taraftarım.

8- Siz; Fikret'i layemut ve büyük Fikret'i anlamamışsınız. Hasan'ın Gazası'ndan başlayıp Doksan Beşe Doğru'yu yazan Fikret vatan aşkıyla yanan en büyük bir şairimizdir, Muzaffer Bey.

Bu ince noktaları muhterem Naci Fikret Bey biraderimize yazmak niyetinde olduğum cevapta okursunuz.

9- Münakaşayı kesmek taraftarıyım. Çünkü siz münazara kavaidine [kurallarına] katiyen vâkıf değilsiniz. Beyhude yere vaktimi israf etmek istemem. Zaferinizi temin için yazıyorum, yani sükûtunuzu istiyorum Muzaffer Bey.

Şiirleriniz çok güzel, istediğiniz tarzda yazınız. Nesirleriniz ise onlardan daha fevkalade. İlim ve irfanınız benimkinden çok üstün, bir tufan, bir fikir tufanusunuz. Müdafaa ettiğiniz şeylerde bütün hak sizindir.

Fuzuli şeyler yazdım. Zat-ı alinizi izaç ettim [sıktım]. Siyah siyahıdır, kırmızı kırmızıdır.

Sizinle münakaşa edecek hiç bir şeyim yok, fakat rica ederim o mübarek kaleminizi başka vadedilerde tecrübe buyurunuz. Ciddi bir müdekkik bir ilim adamı olan Naci Fikret Bey'le münakaşanın nasıl olduğunu o zaman siz de görür, öğrenir ondan sonra da yazarsınız.

Çok rica ederim, artık bana hitaben bir şey yazmayınız. Hürmetler efendim.

Ziya Çalık (Babalık, S 2226 (24 Teşrinievvel 1926/16 Rebiyülahir 1345), s. 2.) (Nu. 15)

*

Ziya Çalık'ın bu polemigi sonlandırma adına yazdığı yazı da Muzaffer Hamit'in yeni bir tenkidine yol açar. Muzaffer Hamit üslubunu koruyarak sanat hakkındaki görüşlerini savunmayı sürdürür.

Hak ve Hakikatin Zaferi!

Ziya Çalık Bey'e

Son cevabınızdaki indi ve gayr-i ilmî iddianızı me hazlar ve ve misallerle tevsik ettiğim kanaat-ı fikriye ve edebiyemle birer birer, mufassalan ret ve cerhte [çürütmeye] devam ederken "Muzaffer Bey'in Zaferi" serlevhalı, sitemlerle dolu, son makhur [bozguna uğramış; bitmiş, tükenmiş] cevabınızı da

okudum.

Molyer'in bir piyesinde; dayenin ziyaretini kabul eden medyunun borcunu vermemek için yazdığı gibi siz de bana -daha birçok söyleyeceklerim varken- ağız açtırmamak, meseleyi gürültüye boğmak istiyorsunuz. Fakat, yağma yok, azizim. Ben, hakikat ve sanat namına yine kanaatlerimi yazacağım.

Yalnız ikide bir tecavüzden bahsediyorsunuz. Salahiyat-ı alinizin olmadığından bahsetmek, zaten yazılarınızda nümayan -edebî sahadaki- cehlinizden dem vurmak tecavüz müdür? O hâlde sizin "hodbin, müteazzım, megalomani, çömez zihniyeti" gibi tabirlerinize ne diyeceksiniz? Bunlar adab-ı münakaşanın hangi faslına girecek?

Azizim, şahsınıza karşı -diğer Türk kardeşlerime olduğu gibi- bir vatandaş hürmeti taşıyorum. Size değil ancak usulünüze, yanlış kanaatlerinize hücum ediyorum. Fakat siz de en iptidai malumat-ı edebiyeye bile malik olmadan sahalıyattar ve mağrur bir münekkit tavrı gördüğüm için cevabımda bililtizam çok acı bir lisan kullanmıştım. Bunu inkâr etmem. Yoksa karşımda harekât-ı edebiyeyi adım adım takip etmiş, vazih edebî ve ilmî kanaatlere sahip bir şahsiyet görse idim size daha başka türlü hitap edecektim. Fakat maalesef karşımda böyle birisini görmedim. Bilakis asırlarca devam eden gazel tarzını,

pir-i mugan [meyhaneci] edebiyatını Naci merhuma münhasır bir şekl-i nazım, Fikret'in mesnevi tarzında yazılan meşhur "Sis" şiirini de gazel zanneden bir biçare, aşağı sınıf lise talebelerinin bildiği en basit ıstılahat-ı edebiyeye bile katiyen vâkıf olmayan, hatta en ziyade bazı kelimelerin bile tarz-ı tahririnden bil-küllüye gafil bulunan bir zavallı şahsiyet gördüm. Bütün hiçisine rağmen sanat denilen o ilahi mabedin harim-i kutsiyetine giren böyle bir şahsa karşı: "Efendim lütfen dışarı çıkar mısınız?" tarzında gülünç bir nezaket gösterilemezdi. Tebellür etmiş edebî fikir ve kanaatlere malik bir gencin; sanatın asaleti ve ilmin selameti namına yapacağı en muvafık ve yegâne muamele elbette o adama "Efendi! Çık dışarıya!.. Orası senin yerin değildir" demekten ibaret olacaktır. Çünkü Fransızların dediği gibi Atout seigneur tout honneur [Onurun gerektiği yerde onur verin] herkese layık olduğu derecede hürmet edilir. İşte ben de böyle yaptım.

En son cevabınızda yine esaslı fikirlerimi bırakarak bermutat teferruat üzere meşgul olmuşsunuz. Daima kaçırıyorsunuz. "Amnezi"nin ziya-ı hafıza demek olduğunu hatta Ş. Sami Bey'in kamusu bile yazar. Kitabı ve ismini tasrih etmeli idiniz.

Sanatın gayesi menfaat değil yine sanat yani heyecan-ı bediyyi temin olduğunu yazmıştım. Bu ilmî iddiayı tebit eden

[ebedileştiren] Cenap Şehabettin, Halit Ziya vesair birçok üdebanın yazıları olduğu hâlde ben en kısa yolu takip etmiş, bil-iltizam hecenin piri Mehmet Emin Bey'i istiştah eylemiştim [şahit göstermiştim]. Bermutat bu da meskût geçilmiş. "Ten", "Albala" gibi bediyyunun şöyle böyle bazı şeylerini (!) okuduğunuzu yazıyorsunuz. Fakat ağzınızda gevelediğiniz o bazı şeyleri bir türlü söyleyemiyorsunuz. Daha Muallim Naci'nin "İstılahat-ı Edebiye" ve Ekrem'in "Talim-i Edebiyat"ını okumadığı meşhur "Sis" şiirine gazel demekteki ceqliyle anlaşılan bir adamın yüksek mütefekkirlerin eserlerini hangi zekâ ve hatta hangi kudret-i lisaniye ile okuyacağı bihakkın ca-yı sualdir [sormaya değer husustur].

Tarihî malumatım sizinkinden çok fazladır. İçinde Fransızca yazılmış "Sunyobus" "Derve"nin [?] Yunan tarihleri de dâhil olmak üzere kütüphanemde şöyle böyle yüz ciltten fazla tarih kitabı var. Bunu yazmağa mecbur olduğum için müteessifim, vakıa mevzumuzda şümülü [kapsamı] yoksa da ben bu tarih noktasına da temas edeceğim.

Atinalıların âlem-i beşeriyyete bıraktıkları hazain-i sanat ve medeniyete [medeniyet ve sanat hazinelerine] nispetle Ispartalıların hemen hiçbir şey bırakmadıkları hakkındaki iddiamda sabitim. Size de ispat edeceğim. En meşhur kırk elli

kadar mehzadan alınarak telif edilen ve maalesef yalnız altı cildi intişar eden Ahmet Refik Bey'in büyük Tarih-i Umumiye'sinin ikinci cildinin 51'inci sayfasında şunları okuyunuz: "... ispat ediyor ki Ispartalılar yalnız askerlikle temeyyüz ediyorlar. Her şeyden ziyade hükümetin bir hizmetkârı oluyorlardı. Bu hareketleri kuva-yı şahsiyeyi, fikrin inkişaf ve tekamülâtını büsbütün akim bırakıyordu. Ispartalılar kuvvetle temeyyüz etmişler fakat Yunanistan'ın bütün mevcudiyetini teşkil eden fen ve sanattan behredar olamamışlardı [nasiplenememişlerdi]..."

Büyük bir azametle fakat hakikati bilenlerce gülünç olan bir eda ile bahsettiğiniz "Likurg Kanunları" hakkında da aynı kitap 41'inci sayfasında (Son tetkikat neticesinde anlaşılmıştır ki Likurg efsanesi hemen ca-yi şüphe bir hâldedir.)

İşte mehzaz göstererek ispat ettiğim bu hakikatlerin "sakat" tarihî beyyinelerden uzak" kaldığı anlaşıldı değil mi? Zavallı Çalık Bey feci bir vaziyete düştünüz.

Mamañih daha gazelin ne biçim bir şey olduğunu bilmeden tenkitten bahse yeltenen bir adam için bu tarihî hakikatleri bilmemek pek tabii bir şeydir. Ben size bunu liyakatinizi gördükten sonra çok görmem.

Aşkın ne olduğunu, envainı uzun uzadıya yazacak değilim.

Emil Fage'nin⁽⁵⁾ bir eser-i tetkik ve tahlili olan "Aşk" nam kitabını okumanızı halisane tavsiye ederim.

Ben aşkın "Küçük hanım seni seviyorum" gibi şeylerden ibaret olduğunu söylememiştim. Bunu nereden çıkardınız? Ben temayülât-ı sevda içinde Yunani olan Atinalıların aynı hissiyatla mütehassis olmayan Ispartalılardan medeniyet ve sanat nokta-i nazarından pek çok ileride olduğunu yazmıştım. Bunu da ispat ettim. Aksini siz ispat edin.

İbrahim Paşa devrinin Türk irfanına pek çok hizmeti vardır. Nedim o devrin başlı başına bir şaheser şahsiyetidir. Tarihî kitaplarınız yoksa Millî Kütüphanede vardır! Okuyunuz, öğrenirsiniz. Bilmemenin ayıp değil imkânı varken öğrenmemek ayıptır.

Meseleyi sırf ilmî cihetten tamik ve tahlil ettiğim için motorlu edebiyatın vech-i münasebetini anlamadığımı yazmıştım. Bunu izah için yazdığınız şeyler bu sebepten yanlıştır. Eserini okumadığınızı söylediğiniz meşhur "İpolyet Ten" in ırk, an, muhit nazariyesine galiba daha vâkıf değilsiniz. Onu okuyunuz. Mamañih halkımıza softalığı, tasavvufu, afyonu veren köhne medrese zihniyetidir. Köprülüzade'nin "Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar" unvanlı büyük eserini ve bu bahse temas eden diğer yazılarını okursanız tenevvür edersiniz ve

(5) Auguste Émile Faguët (1847-1916): Fransız yazar ve edebiyat eleştirmeni.

ne kadar yanıldığımızı anlarsınız.

Fikret'in "Sis"ini gazel zanneden bir şahsiyetin başka birini bu büyük şairi anlamamakla ithama nasıl cüret ettiğini anlamak isterim. Mahut tahmis ve mezbuh meselelerinde olduğu gibi gazel meselesinde de devirdiğiniz bu büyük çamın altında nasıl yamyassı olduğunuzun galiba farkında değilsiniz. "Sıfat sıfat içindir [Sanat sanat içindir olmalı]" nazariyesinin en hararetli müdafii merhum Firet'tir. Servet-i Fünun'un; Edebiyat-ı Cedide üdebasının yazılarına makes olan ciltlerini gözden geçiriniz. Bu hakikati görecek ve iddianızın vahiliğini [abesliğini] anlayacaksınız.

Her sanatkâr memba-ı ilhamından damlayan fıtrat-ı tahassüse göre şiirini ibda eder, ona ısmarlama eser yazdırılmaz dediğim ve bunu da Mehmet Emin Bey'in kıymetli bir yazısıyla ispat ettiğim hâlde yine neden beyimi anlamak istiyorsunuz. Bir şey ilham-ı sanatkâra bugün vatani bir şiir, yarın sevdavi bir sonne, öbür gün felsefi eser yazdırır. Bu takayyüt edilemez. Zaten mevzuu gayri vatani olan bütün şah eserler bil-vasıta ve bin-netice yine vatanidirler. Fakat yazılırken mutlaka o maksatla yazılmaz. Fakat bunlar yine vatanın hazine-i irfanını iğna etmek [zenginleştirmek] itibariyle vatanidirler. Azizim ilmin ve sanatın vatani yoktur. Türkiyat âlimleri edebiyatımızı tetkik

ederken yalnız vatani eserler aramıyorlar. Alehlak [ayırım yapmadan, gelişigüzel] ibda edilmiş, muvaffak olunmuş sanat abideleri arıyorlar. Anlatı-bildim mi?

Vezin meselesine geliyorum. Rıza Tevfik'in bir mecmuada intişar edip Rebap mecmuasına iktibas edilen ve mumaileyhin refikasının ölümü münasebetiyle kızı Selma'ya hitaben yazdığı hazin bir mersiyyeden ibaret olan o şiiri filhakika hece vezni- nin en güzel bir eseridir. Fakat Fikret'in hemşiresi için yazdığı o müheyyiç mersiyyenin yanında ne kadar sönüktür. Onun parlaklık ve berikinin sönüklüğündeki en birinci müessir aruzun yüksek, ilahi ahengiyle, hecenin basit iptidai ahengi arasındaki farktır. Hece bu dar ve iptidai çerçeve içinde kaldıkça Türk'ün coşkun neşelerini, derin ıstıraplarını, ruhun geniş tahassüsünü muvaffakiyetle terennüm ve ifade etmek muhaldir.

Hecenin iptidailiğini tasdik ediyorsunuz. Fakat kendi malımız olduğu için seviyorsunuz. Azizim asırlarca şiirimize hâkim olmuş bir vezni hodbehod [kendi kendimize] atamayız. Millî veznin tekamülü de her Türk münevverinin tahakkuku- nu arzu ettiği aziz bir düşüncedir. Bunları ancak zaman halledecektir. Eğer aruzun ahengi bugünkü zevklerimiz ihtisastımızı ifadeden aciz kalırsa elbette peri-i şiir bu asar-dide [asırlar görmüş], yapışkan âşığı- nı hiç kimse farkına varmadan

terk eder. O da tabiatıyla tarihe karışır gider. Halbuki bugün aruzdan müstağni değiliz. Daha uzun müddet bu vezinden istifade edeceğiz. Bu hususta verilecek hükmü zamana, ensal-i atiyeye [gelecek nesillere] bırakalım.

Ziya Bey yazılarımı düşünerek, kanaat-ı edebiyemle mezcederek yazıyorum, icabında me haz gösteriyorum. Siz böyle yapmıyorsunuz.

Memleketin iyiliğine ait meselelerde kendiniz de na-mahdut bir salahiyet görmenizi büyük bir salahiyetsizlik addederim, bu noktada pek hassasım. Bilirim ki Yeniköy belediye reisliğinden birdenbire sadrazamlığa yükselen Sait Halim Paşa ve avanesi de kendilerinde na-mahdut bir salahiyet görmüşler, milletvekillerinin reyini bile almadan aziz Türk milletini büyük bir badireye sürüklemişlerdi. İstiklal Mahkeme-i Aliyesinde İttihatçıların istiçvapında [sorguya çekmesinde] bu muzlim, feci, tarihî hakikat bir projektör aydınlığıyla tenvir edilmişti. Vatanın felaketine işte o adamların kendilerinde mevcudiyetini tevehhüm ettikleri salahiyetleri olmuştu. Teşbihte hata olmaz, herkesin mütehasıs olmadığı bir sahada iddia-yı salahiyet ederek fuzuli iddialara kalkışması gezindiği saha için olduğu kadar vatan için de muzır bir harekettir. Nitekim herkesin kendi ihtisası dâhilinde azami faaliyetle çalışması en vatani bir hareket olduğu gibi.

Azizim yazacağımı yazdım. Daha fazlasına Babalık'ın sütunları müsait değildir. Kazanılan zafer benim değil hak ve hakikatin ilim ve mantığın zaferidir. Ben arada naçiz bir vasıtayım.

Mamafih şu izahattan sonra Naci Fikret Bey'e cevap yazarsanız bu sizin için çok garip olur fikrindeyim hürmetler.

Muzaffer Hamit (Babalık, S 2229 (27 Teşrinievvel 1926/19 Rebiyülahir 1345), s. 2.) (Nu. 16)

*

Muzaffer Hamit'in Ziya Çalık'ı Hicveden Şiirleri-1

Mizahi Köşe:

Beyefendi

Tebrik ederim hoş bu dirâyet beyefendi

Risto'da⁽⁶⁾ yok hattâ bu fetânet⁽⁷⁾ beyefendi

Nâdide makâlâtınızın doğrusu bence

Her fıkrası birdir belâgat beyefendi

Hep köhne imiş anladım iş'ârımı⁽⁸⁾ ben de

Var hakkınız, hep bende kabâhat beyefendi

(6) Aristo/Aristoteles (MÖ 384-MÖ 322): Antik Yunanistan'da Klasik Dönem aralığında hayatını sürdürmüş olan Yunan filozof.

(7) fetânet: Yaratılıştan gelen çabuk anlama yeteneği, zihin açıklığı, anlayış, kavrayış.

(8) iş'âr: (Yazı ile) Bildirme.

Âsârımı⁽⁹⁾ bir bir okudum ben
de inandım

Yok zerre kadar bende zekâ-
vet⁽¹⁰⁾ beyefendi

Teşrîf edilir mi acabâ bir çebiç
assam

Çeksem size ben bağda ziyâ-
fet beyefendi

Hiç köhne gazeller okumam
orda emîn ol

Min-ba'd⁽¹¹⁾ ederim de'be⁽¹²⁾
riâyet beyefendi

Bârân-ı şetâret⁽¹³⁾ gibi şar şar
yağıyor hep

Âsârınız... elhak⁽¹⁴⁾ ne mahâ-
ret beyefendi

Gencîne-i irfânınızın⁽¹⁵⁾ ağzı
açıldı

Hep saçtığınız cevher- hik-
met beyefendi

Bir tüp "posyon kordiyal"⁽¹⁶⁾
aldım okumakçün

Âsârınızı ben de nihâyet be-
yefendi

A'sâbım⁽¹⁷⁾ evvelden beri zîrâ
ki za'iftir

Bulmaz bu benim derdim ifâ-
kat⁽¹⁸⁾ beyefendi

Vah vah ne hatâ işlemişim
ben de meğerse

Bilsen ne fenadır şu cehâlet
beyefendi

Toplanmadayız köhne ce-
mâ'at yine her gün

M. Rüştü Bey'e düştü imâmet
beyefendi

Tenkîd edebi[lme]k sizi hâşâ
değil haddim

Bizde ne gezer öyle cesâret
beyefendi

Tenkîdiniz öğretti bana bir
hayli hakâyık⁽¹⁹⁾

Siz yazdınız îzâha ne hâcet
beyefendi

Hep noktalı yazmışsa da tah-
mîsini Re'fet⁽²⁰⁾

Şi'rinde yok hiç bû-yı nezâ-
het⁽²¹⁾ beyefendi

Ummân-ı tetebbu'da⁽²²⁾ şinâ-
versiniz⁽²³⁾ işte

Efkârınız⁽²⁴⁾ etmekte şehâdet
beyefendi

Aldırmayın evzânı⁽²⁵⁾ bugün

(9) âsâr: Eserler.

(10) zekâvet: Çabuk anlama ve kavrama yeteneği,
zekâ.

(11) min-ba'd: Bundan sonra.

(12) de'b: Usul, tarz, âdet.

(13) bârân-ı şetâret: Sevinç yağmuru.

(14) Elhak: Doğrusu, gerçekten, hakikaten.

(15) gencîne-i irfân: İrfan hazinesi.

(16) posyol kordiyal: İlaç olarak kullanılan kimyevi bir
çözelti.

(17) a'sâb: Sinirler.

(18) ifâkat: Hastalıktan kalkma, sağlığına kavuşma,
iyileşme.

(19) hakâyık: Hakikatler, gerçekler.

(20) Re'fet, Hacı Mehmed: 19. yüzyılda yaşamış bir
müderris ve divan şairi.

(21) bû-yı nezâhet: Ahlak temizliği kokusu.

(22) ummân-ı tetebbu': Araştırma okyanusu.

(23) şinâver: Yüzücü.

(24) efkâr: Fikirler.

(25) evzân: Vezinler.

bilmeseniz de

Tenkîdiniz Allah'[a] emânet
beyefendi

Bir torba değildir ki büzüksün
femi⁽²⁶⁾ nâsın⁽²⁷⁾

Lâkayt bulunun... bunda
selâmet beyefendi

Hep beklemeden şâheser
iş'ârınız her gün

Gözlerde ne fer kaldı ne tâkat
beyefendi

Yok sizde hatâ zerre kadar;
tahmîsin ancak

Hep noktalı "hâ"sında
şe'âmet⁽²⁸⁾ beyefendi

Siz kimsiniz, Hâmit denilen
köhne fikir kim

Hiç kimsede yok sizdeki kud-
ret beyefendi

Tasdi⁽²⁹⁾ ederim başka za-
mân şimdi bugünlik

Kalsın bu kadarla bu hikâyet
beyefendi

[Vezni: Mef'ûlü / Mefâilü /
Mefâilü / Faülün]

Muzaffer Hamit (Babalık, S
2219 (15 Teşrinievvel 1926/7
Rebiyühahir 1345), s. 2.) (Nu.
17)

(Devam edecek)

(26) fem: Ağız.

(27) nâs: İnsanlar.

(28) şe'âmet: Uğursuzluk.

(29) tasdi': Baş ağrıtmaya, can sıkma, rahatsız etme.

